

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

แนวทางปฏิบัติ เรื่อง การรายงานธุรกรรม
สำหรับผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้
การกำกับที่มิใช่สถาบันการเงินตามประกาศ
กระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจ
สถาบันการเงิน

แนวทางปฏิบัติ เรื่อง การรายงานธุรกรรม สำหรับผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้
การกำกับที่มีใช้สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินเชื่อ
ส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

บทนำ

ผู้ประกอบการอาชีพตามมาตรา ๑๖ (๖)^๑ คือ นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการให้สินเชื่อส่วนบุคคล ซึ่งกิจกรรมหลักของผู้ประกอบอาชีพนี้ คือ การอนุมัติและให้เงินกู้ยืม แก่ประชาชนโดยไม่ต้องมีหลักทรัพย์หรือผู้ค้ำประกัน โดยส่วนใหญ่ สินเชื่อส่วนบุคคล จะมีวงเงินอนุมัติที่ไม่สูงมากนัก และเรียกดอกเบี้ยได้ไม่เกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี อย่างไรก็ตามการกำหนดวงเงินกู้ยืมมักเป็นไปตามสัดส่วนของเงินเดือนหรือรายได้ของลูกค้า กล่าวคือ หากลูกค้ารายได้สูง วงเงินในการอนุมัติสินเชื่อก็จะสูงไปด้วย

ในกรณีที่วงเงินสินเชื่อมีจำนวนมาก มีความเป็นไปได้ที่การขอสินเชื่ออันเป็นการสร้างหนี้ อาจเป็นขั้นตอนหนึ่งของการฟอกเงิน เมื่อบุคคลได้เงินจากการกระทำความผิด และต้องการนำเงินไปใช้ แต่จำเป็นต้องการกระบวนกรทำให้เงินดังกล่าว เป็นเงินที่ไม่สามารถตรวจสอบที่มาที่ผิดกฎหมายได้ บุคคลนั้น อาจเลือกจะขออนุมัติการกู้ยืมเงิน และนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมาชำระหนี้กู้ยืมในระยะเวลาอันรวดเร็ว ซึ่งอาจทำให้เสียดอกเบี้ยไปบ้าง แต่ก็สามารถนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปใช้ประโยชน์ และนำเงินได้ในที่สุด รูปแบบนี้สรุปง่าย ๆ คือ ผู้กระทำความผิด นำเงินสะอาดจากผู้ประกอบอาชีพมาใช้ประโยชน์และนำเงินผิดกฎหมายไปเข้ากระบวนกรฟอกในธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล

อย่างไรก็ดี ในกรณีที่ผู้ให้สินเชื่อ เป็นธุรกิจที่มุ่งกลุ่มเป้าหมาย เป็นลูกค้าที่มีฐานรายได้ต่ำ โอกาสในการเป็นแหล่งฟอกเงินก็จะน้อยและหากเกิดกระบวนกรฟอกเงิน ก็จะเป็นการฟอกเงินในจำนวนน้อย แต่หากธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลนั้น มุ่งเป้าหมาย เป็นลูกค้าที่มีฐานรายได้สูง ก็มีโอกาสเสี่ยงที่จะเป็นแหล่งฟอกเงินครั้งละจำนวนมากได้เช่นกัน

ด้วยเหตุดังกล่าว กฎหมายจึงกำหนดให้ ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการให้สินเชื่อส่วนบุคคล เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยรัฐในการรายงานธุรกรรมที่อาจนำไปสู่การฟอกเงินของลูกค้า โดยกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพ มีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรม และการจัดให้ลูกค้าแสดงตน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงได้จัดทำแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมและการจัดให้ลูกค้าแสดงตน เพื่อให้ผู้ประกอบการอาชีพสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างเข้าใจและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ มีหน้าที่รายงานธุรกรรมที่ใช้เงินสดและธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงานอันแสดงว่า ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคล มีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมต่อสำนักงาน โดยในแนวทางปฏิบัติส่วนนี้ จะได้กล่าวถึง ประเภทธุรกรรมที่ผู้ประกอบการอาชีพต้องรายงาน และประเภทธุรกรรมที่ไม่ต้องรายงาน ตลอดแนวทางในการพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของลูกค้า หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการรายงานธุรกรรม

^๑ มาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒

ข้อ ๑. ผู้รายงานธุรกรรม

ตามแนวปฏิบัติฉบับนี้ ผู้รายงานธุรกรรม เป็นผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ (๖) ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งหมายถึง

นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคล (ซึ่งไม่ใช่สถาบันการเงิน) ที่ได้รับอนุญาต^๒ และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศ^๓

ข้อ ๒. ธุรกรรมที่ต้องรายงาน

กิจกรรมหลักๆของธุรกิจเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคล ภายใต้กำกับ ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้ การให้กู้ยืมเงิน โดยไม่มีหลักทรัพย์หรือผู้ค้ำประกัน (ทั้งนี้ ไม่รวมถึง การให้เช่าซื้อรถยนต์ สินเชื่อเพื่อการศึกษา สินเชื่อเพื่อการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ สินเชื่อเพื่อรักษาพยาบาล สินเชื่อเพื่อสวัสดิการพนักงานที่หน่วยงานต้นสังกัดได้มีการทำสัญญากับสถาบันการเงิน และสินเชื่อตามที่ ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด)

อย่างไรก็ดี จากกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้น กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กำหนดให้ ผู้ประกอบอาชีพ มีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรม ๒ ประเภท อันได้แก่

๒.๑ ธุรกรรมที่ใช้เงินสด หมายถึง กิจกรรมการรับเงินสด ระหว่างลูกค้ากับผู้ประกอบอาชีพ ซึ่งไม่รวมถึง การโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่ต้องเป็นการทำธุรกรรมที่เป็นการรับหรือส่งมอบเงินสดแก่กันเท่านั้น และกิจกรรมเงินสดดังกล่าว ต้องมีมูลค่าเงินสดตั้งแต่ “ห้าแสนบาทขึ้นไป”^๔

๒.๒ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หมายถึง ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง และให้หมายความรวมถึงการพยายามกระทำธุรกรรมดังกล่าวด้วย

ข้อ ๓. หลักเกณฑ์ในการรายงานธุรกรรม (ระยะเวลา แบบ วิธีการส่งรายงาน)

(๓.๑) แบบรายงานธุรกรรมและผู้กรอกข้อมูลในแบบรายงาน

- (๑) ธุรกรรมที่ใช้เงินสด ให้ผู้ประกอบอาชีพกรอกข้อมูลลงในแบบรายงาน ปง ๑-๐๕-๖
- (๒) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ให้ผู้ประกอบอาชีพกรอกข้อมูลลงในแบบรายงาน ปง ๑-๐๕-๑๐

ตารางสรุปแบบรายงานและผู้กรอกข้อมูลในแบบ

ประเภทธุรกรรม	วงเงินในการรายงาน	แบบรายงาน	ผู้กรอกข้อมูลในแบบ
ธุรกรรมที่ใช้เงินสด	ห้าแสนบาทขึ้นไป	ปง ๑-๐๕-๖	ผู้ประกอบอาชีพ
ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย	ไม่กำหนดวงเงิน	ปง ๑-๐๕-๑๐	ผู้ประกอบอาชีพ

(๓.๒) ระยะเวลาในการส่งรายงานธุรกรรม

^๒ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘

^๓ ประกาศ ธปท. เรื่อง การกำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน

^๔ กฎกระทรวง กำหนดจำนวนเงินในการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดซึ่งผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๔

(๑) ระยะเวลาในการรายงานธุรกรรมที่ใช้เงินสด

ผู้ประกอบการอาชีพมีหน้าที่ส่งรายงานธุรกรรมที่ใช้เงินสด เป็นรอบเดือน กล่าวคือ ให้ผู้ประกอบการอาชีพตามมาตรา ๑๖ ส่งรายงานธุรกรรมที่กระทำขึ้นในวันที่ ๑ ถึงวันสิ้นเดือน ต่อสำนักงาน ภายในเดือนถัดไป อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการอาชีพควรส่งรายงานธุรกรรมในแต่ละเดือน ไม่เกินวันสิ้นเดือนของเดือนถัดไป อาทิ ผู้ประกอบการอาชีพควรส่งรายงานธุรกรรมที่ใช้เงินสด(ธุรกรรมที่ใช้เงินสดที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าแสนบาทขึ้นไป) ที่ทำขึ้นภายในวันที่ ๑ ถึง วันที่ ๓๑ มกราคม ภายในเดือนกุมภาพันธ์ เป็นต้น

(๒) การส่งรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ตามมาตรา ๑๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบข้อ ๒ (๒) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดว่าเมื่อมีการทำธุรกรรมกับผู้มีหน้าที่รายงานและพบว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามมาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง (๓) ให้ผู้มีหน้าที่รายงานมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยโดยการส่งแบบรายงานไปยังสำนักงาน ปง. ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีเหตุอันควรสงสัย

“วันที่มีเหตุอันควรสงสัย” หมายถึง วันที่ผู้มีหน้าที่รายงานทราบถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยซึ่งคือวันที่ผู้บริหารระดับสูงทราบถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (ผู้บริหารระดับสูง หมายถึง ผู้บริหารหรือกรรมการผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อแทนผู้มีหน้าที่รายงาน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๐ วรรคสอง^๕ รวมตลอดถึงบุคคลผู้ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารหรือกรรมการผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อแทนผู้มีหน้าที่รายงานด้วย)

ผู้มีหน้าที่รายงานต้องกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการพิจารณาตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าและทำความเข้าใจเสนอผู้บริหารระดับสูงเพื่อพิจารณาอนุมัติการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ตามมาตรา ๑๓ (๓) แบ่งเป็น ๒ กรณี ดังนี้

๑) การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเมื่อผู้มีหน้าที่รายงานพบเหตุอันควรสงสัยเอง เมื่อมีการทำธุรกรรมกับผู้มีหน้าที่รายงานและพบว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยให้ผู้มีหน้าที่รายงานรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยโดยการส่งแบบรายงานไปยังสำนักงาน ปง. ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีเหตุอันควรสงสัย

“วันที่มีเหตุอันควรสงสัย” หมายถึง วันที่ผู้มีหน้าที่รายงานทราบถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ดังนั้น การเริ่มนับระยะเวลา ๗ วัน ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้บริหารระดับสูงทราบถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ซึ่งก็คือวันที่ผู้บริหารระดับสูงได้ตรวจสอบ วินิจฉัยและอนุมัติการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไปยังสำนักงาน ปง.

๒) การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเมื่อผู้มีหน้าที่รายงานได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐาน ซึ่งแบ่งเป็น ๒ กรณี ดังนี้

๒.๑) กรณีได้รับแจ้งคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินจาก สำนักงาน ปง. สำนักงานตำรวจ หรือสถานีตำรวจ ผู้มีหน้าที่รายงานสามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณา โดยอาจตรวจสอบการทำธุรกรรมของ

^๕ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๗๐ วรรคสอง “ความประสงค์ของนิติบุคคลย่อมแสดงออกโดยผู้แทนของนิติบุคคล”

ลูกค้ำรายที่มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นย้อนหลังนับตั้งแต่วันที่ได้รับคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวโดยใช้กระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้ำ ทั้งนี้ เพื่อทราบถึงเหตุอันควรสงสัยในการทำธุรกรรมของลูกค้ำรวมถึงผู้รับประโยชน์ที่แท้จริงของลูกค้ำหรือผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับลูกค้ำที่เกิดขึ้นก่อนได้รับคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากสำนักงาน ป.ป.ง. หากพบว่าการทำธุรกรรมใดก่อนนั้นหรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องมีเหตุอันควรสงสัย ให้ผู้มีหน้าที่รายงานพิจารณารายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย โดยการส่งแบบรายงานไปยังสำนักงาน ป.ป.ง. **ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิเหตุอันควรสงสัย**

“วันที่มีเหตุอันควรสงสัย” หมายถึง วันที่ผู้มีหน้าที่รายงานทราบถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ดังนั้น การเริ่มนับระยะเวลา ๗ วัน ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้บริหารระดับสูงทราบถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ซึ่งก็คือวันที่ผู้บริหารระดับสูงได้ตรวจสอบ วินิจฉัยและอนุมัติการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไปยังสำนักงาน ป.ป.ง.

๒.๒) กรณีได้รับแจ้งคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากหน่วยงานของรัฐอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐาน เช่น สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงาน ป.ป.ส ให้ผู้มีหน้าที่รายงานพิจารณารายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยโดยการส่งแบบรายงานไปยังสำนักงาน ป.ป.ง. **ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิเหตุอันควรสงสัย**

“วันที่มีเหตุอันควรสงสัย” หมายถึง วันที่ผู้มีหน้าที่รายงานทราบถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย สำหรับกรณีนี้ วันที่ผู้มีหน้าที่รายงานทราบ หมายถึง วันที่ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากหน่วยงานของรัฐ

ดังนั้น การเริ่มนับระยะเวลา ๗ วัน ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ การตรวจสอบ วินิจฉัยและอนุมัติควรต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยไม่ชักช้า อย่างไรก็ตาม ผู้มีหน้าที่รายงานต้องกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการพิจารณาตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้ำและทำความเข้าใจเสนอผู้บริหารระดับสูงเพื่อพิจารณาอนุมัติการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยให้แล้วเสร็จโดยเร็ว (ทั้งนี้ไม่ควรเกิน ๗ วัน)

หมายเหตุ :

๑. ผู้บริหารที่มีอำนาจ ในที่นี้ ให้รวมถึง (๑) บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากคณะผู้บริหารขององค์กร ในการทำหน้าที่ตรวจสอบ วินิจฉัยและลงนามอนุมัติ การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (๒) ทั้งนี้ รวมถึงบุคคลหรือคณะบุคคลที่ได้รับมอบหมายจาก บุคคลหรือคณะบุคคลใน (๑) ด้วย

๒. ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่ามีเหตุอันควรสงสัยสำหรับธุรกรรมใดที่ได้กระทำไปแล้ว โดยมีได้มีการรายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยให้ผู้ประกอบอาชีพสามารถรายงานมาให้สำนักงาน ป.ป.ง. ทราบโดยไม่ชักช้า ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๓. การรายงานย้อนหลังสามารถกระทำได้เฉพาะการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเท่านั้น

(๓.๓) วิธีการส่งรายงานธุรกรรมต่อสำนักงาน

ผู้ประกอบอาชีพ สามารถส่งรายงานธุรกรรมทุกประเภทได้ โดยใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้

ก. ยื่นรายงานธุรกรรมต่อเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงาน

ข. ส่งรายงานธุรกรรมตามแบบรายงานทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ โดยมีหลักฐานการส่ง

ที่ชัดเจน หรือส่งทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS) หรือไปรษณีย์เอกชน ซึ่งสามารถตรวจสอบผู้รับปลายทางได้

ค. ส่งรายงานธุรกรรมเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ กำกับและส่งด้วยวิธีที่สำนักงานประกาศกำหนด

ข้อ ๔. ธุรกรรมที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงาน

หลักเกณฑ์สำหรับธุรกรรมที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงาน เป็นไปตามข้อบัญญัติในกฎกระทรวง (ฉบับที่ ๕) และที่แก้ไขเพิ่มเติม ออกตามความพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

ข้อ ก. ธุรกรรมที่กระทำโดยบุคคลหรือองค์กรที่ได้รับยกเว้น กล่าวคือ ธุรกรรมที่ลูกค้าได้แก่บุคคลหรือองค์กรต่อไปนี้ เป็นธุรกรรมที่ได้รับยกเว้น ไม่ต้องรายงาน

ก-๑ พระมหากษัตริย์ พระบรมราชินีนาถ พระราชทายาท หรือพระบรมวงศ์ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไปจนถึงชั้นเจ้าฟ้า

ก-๒ รัฐบาล ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

ก-๓ มูลนิธิ ดังต่อไปนี้

- มูลนิธิชัยพัฒนา
- มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ
- มูลนิธิสายใจไทย

ข้อ ข. ธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน ประเภทสังหาริมทรัพย์ ที่เป็นการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการได้มาโดยการครอบครองตามมาตรา ๑๓๘๒ (การครอบครองปรปักษ์) หรือมาตรา ๑๔๐๑ (ภาระจำยอม) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ข้อ ค. ธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์อื่น ที่ไม่ใช่ เรือกำปั่น เรือที่มีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟ หรือรถยนต์ที่มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป แพน ยานพาหนะ เครื่องมือหรือเครื่องจักรกล และธุรกรรมที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล

ข้อ ง. ธุรกรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินการดังต่อไปนี้

- (ง-๑) การบริการรับชำระเงินแทนเฉพาะที่มีมูลค่าน้อยกว่าเจ็ดแสนบาท
- (ง-๒) การบริการเครือข่ายบัตรเครดิต
- (ง-๓) การบริการเครือข่ายอีดีซี
- (ง-๔) การบริการสวิตซ์ซิ่งในการชำระเงิน
- (ง-๕) การบริการหักบัญชี
- (ง-๖) การบริการชำระดุล
- (ง-๗) การบริการหักบัญชีเช็ค ตราฟต์ ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงิน และตราสารทางการเงิน

หมายเหตุ: ๑. ธุรกรรมที่ได้รับยกเว้นตามข้อ ก. ได้รับยกเว้นทุกธุรกรรม

๒. ธุรกรรมที่ได้รับยกเว้นตามข้อ ข- ง ได้รับยกเว้นเฉพาะธุรกรรมที่ใช้เงินสด และธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยไม่รวมถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ข้อ ๕. การเก็บรักษารายงานธุรกรรม

ผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมต้องเก็บรักษา สำเนารายงานธุรกรรม (กรณีรายงานด้วยวิธีการส่งทางไปรษณีย์ หรือยื่น ณ สำนักงาน) ที่ได้รายงานต่อสำนักงาน หรือเก็บรายงานธุรกรรมในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (กรณีรายงานโดยส่งเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์) ไว้เป็นระยะเวลาอย่างน้อย ๕ ปีนับแต่วันที่ลูกค้าทำธุรกรรม

ภาคผนวก

๑. หลักการพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

เพื่อประโยชน์ในการส่งรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ผู้ประกอบอาชีพอาจใช้การสังเกตพฤติกรรมต่อไป นี้ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ละเอียดรอบคอบ ว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยและควรรายงานต่อสำนักงานหรือไม่

(๑) ลูกค้าถือเงินสดมาชำระค่าซื้อรถยนต์ในจำนวนเงินที่สูงมากจนผิดปกติ ซึ่งกลุ่มลูกค้าประเภทเดียวกัน จะไม่ชำระเงินด้วยวิธีดังกล่าว

(๒) ลูกค้าซื้อรถยนต์ราคาสูงมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับฐานะทางการเงินของลูกค้า

(๓) ลูกค้านำเงินสดจำนวนมาก มาชำระค่าเช่าซื้อรถยนต์ ในหลายๆครั้ง เพื่อจะเร่งปิดสัญญาเช่าซื้ออย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นการทำธุรกรรมที่ไม่ปกติสำหรับการผ่อนชำระค่าเช่าซื้อ

(๔) ลูกค้าทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ ซึ่งเป็นรถยนต์ราคาสูง และสามารถชำระค่าเช่าซื้อได้ครบถ้วนก่อนกำหนดเวลาในสัญญา (ภายในระยะเวลาอันสั้น) ซึ่งการปิดสัญญาเช่าซื้ออย่างรวดเร็วเป็นเรื่องผิดปกติสำหรับการทำธุรกรรมประเภทนี้ ทั้งนี้ในขณะที่ทำสัญญา ลูกค้าแสดงฐานะทางการเงินในระดับที่ ไม่น่าจะมีความสามารถในการปิดสัญญาได้อย่างรวดเร็ว(กรณีนี้ เป็นการทำธุรกรรมที่ไม่สอดคล้องกับฐานะทางการเงิน)

(๕) กรณีที่พบว่า ผู้ชำระหนี้ หรือผู้ที่จ่ายเงินตามข้อเท็จจริง เป็นบุคคลอื่นที่มีใช้ลูกค้าที่ระบุชื่อเป็นเจ้าของรถยนต์ หรือกรณีที่เมื่อปิดสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ ลูกค้าขอให้โอนชื่อเจ้าของรถยนต์เป็นบุคคลอื่น ซึ่งมีพฤติการณ์ให้ควรสงสัยได้ว่า อาจเป็นการใช้ชื่อผู้อื่นซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานในการถือครองทรัพย์สินแทนผู้ชำระหนี้หรือ ผู้ที่จ่ายเงินนั้น

(๖) กรณีพบว่า ลูกค้า หรือผู้ประสงค์จะสร้างความสัมพันธ์หรือทำธุรกรรม กับผู้ประกอบอาชีพ มีความเกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย หรือถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งในกรณีนี้ผู้ประกอบอาชีพ ต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงาน

๒. แนวทางในการระบุข้อเท็จจริงในแบบรายงาน

(๑) กรณีที่มีการตรวจพบธุรกรรมครั้งใดครั้งหนึ่ง ที่เชื่อได้ว่า มีเหตุอันควรสงสัย ก็ให้ผู้ประกอบอาชีพดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นตามขั้นตอน และรายงานธุรกรรมนั้นๆ เป็น ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย และระบุถึงเหตุหรือข้อมูลที่ทำให้ใช้ดุลยพินิจรายงาน

(๒) กรณีที่มีการตรวจสอบพฤติกรรมหลายครั้ง จนทำให้ผู้ประกอบอาชีพใช้ดุลยพินิจว่า ลูกค้าที่ทำธุรกรรมนั้น มีพฤติกรรมที่เข้าข่าย มีเหตุอันควรสงสัย (มีเหตุผลว่า การทำธุรกรรมที่มีลักษณะผิดปกติหลายครั้ง นำมาซึ่งความผิดปกติและมีเหตุอันควรสงสัย) ผู้ประกอบอาชีพควรพิจารณารายงานธุรกรรมครั้งสุดท้ายในบรรดาธุรกรรมหลายครั้งของลูกค้า นั้นๆ พร้อมกับอ้างอิงถึงธุรกรรมครั้งก่อนๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน ในช่องที่ให้ระบุถึงเหตุผลอันเป็นเหตุให้ผู้ประกอบอาชีพใช้ดุลยพินิจว่า เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย